

F (1)

Het Leven van Frederika, Chaterina Schipper - Berti.

Dat Leven begon op 19 April 1920 - Van mijn ^{aller} jongste jaren meet ik niet veel meer. In Kramat geboren herinner ik me alleen nog hele grote ketanpa's want "perjari jina" op werd getroefd, dat zag er heerlijk uit, al die ofgelgekleurde schijven, roze, groen wit, maar in gedachten zat je al te leuke bouden. De denk sat dit het prille begin van mijn ^{ik was toen 3 1/2 jaar of 4?} onoeslust was.

Dit alles lag in de achtertuin van een Chinese familie met een hele grote tuin. Vlakbij lagen ook ketanpa's met de zelfgemaakte "bedak dingji" in rode bolletjes, maar ook dat allemaal, ongeloflijk, is leek wel kakkelpop als ze nog niet uit gegist waren. Omakje en Tjang kee gebruikten altijd "bedak dingji" van het gerichte in een rode blik met heerlijke melatie, rozebladjes en andere geurige bloempjes, waardoor ook de poeder letter gingen ruiken. Er werd dan een stukje afgebrokkel van het bolletje, met water of liep rose water versmeerd tot een geving of pappie dat werd dan op de gezicht gewreven. Daarna gingen we naar Bandung omkij Papp werd overgepluut. Tot ik 6 jaar was, bleven we wonen aan de Frederikaleen in Bandung en ik ging van het eerste naar school bij de Nonnetjes, daar leerde ik mijn eerste kindergerbedje opzeggen: "Lieve Heertje ik ga weer slapen, want de dag is nu voorbij maar ik wint ik eerste eerbedig, lieve Heertje zeggen mij, zeggen ook my lieve ouders, zeg allen die ik min, onder den ghemoe haere slaapi the Kindje rustig in." Later veranderde ik dat "Lieve Heertje" in "Lieve Here" dat was veel erbediger vond Tante Paul en dat was natuurlijk ook zo.

O ja, wat was dat erg! Op Epoke Wies vier jaardag speelde heel veel vriendjes en vriendinnetjes "krimp door, slimp door"

door het hele huis, de stoet slingerde zich zelf naar
achter bij de ligbank, waar de hond juist aan te
ete was. Het meisje dat voor mij liep, "Tou Metrop" heette
ze, trok de hond aan zijn staart, het beest keerde zich
woedend om en ik kwam er toen juist aan, waardoor hij
mij in mijn zij beet. Tot grote overmaat van ramp kreeg
hij de stem, zodat hij beh ^{meer} met "open kon; wat de banken
ook deden hij liet met los, eindelijk het leken met ure
kwam Com Harry Paas Peking van kantoor. Resoluit snelde hij
naar de badkamer en stortte 2 grote gajons water over de kop
van de hond, die toe met maar adem moest snikken en rotsend
zijn bek open deed en los liet. Vlug werd ik denken zijn beest
getrokken. Ondertijd stonden al die meisjes en jonges
lang de muur te kluken en Grote Wier snikte mij toe, "Huil
maar Paesje, huil maar Tielje"; Maar ik was verblijft van
schrik, met opengeperde ogen mijn handen steef om de armen
van een rottan staal stond ik daar als een houten pop,
maar geen kman en geen geluid kwam er bij mij los.

Vlug werd ik door Com Harry in een deken gewikkeld en
naar het Gasthuis Pastoor ^{in een uelangen} gered. Gelukkig dat me in
Bandang zelf gevonden en het Gasthuis daar gevestigd was.
Ik lieg er nog heel primitief aan toe, ik werd op een ~~toe~~
brancard gebonden en ^{met} een rook brander werd mijn woord uit
gebrand. Ik schreeuwde woord en brand tot dat Meesje mij
vroeg: "Wat wil je hebben Paesje?" Ik hoefde niet eens
lang te pieferen, onmiddellijk hielden mijn brancard op, ik wil
een pop die haar oogjes open en dicht kunnen doen" was mijn
grote mens. Helan... die pop heb ik nooit gebruikt, maar
ook nooit vergeen. Deman - - ja may kinderen nooit
iets beloven en niet doen. Vergeet dat nooit. 1927.

Naar de eerste keer ging ik naar Holland, omdat
Paps recht had op Briten lands verlof, na 6 jaar Troep
kreeg je dat. Ik kon naar hartelust fantaseren: Holland
was dat land da "hol"? vroeg ik ^{Paps} meensgerig. Neen -

Het Leven van Frederika, Chaterina Schipper - Boek - 1/4 - 1920 - (26/110-06)

Mijn miraal is: Ondanks alle tegenlagen toch volhardend in het geloof, want de Here zal altijd uitkomst geven, al wie je dit op dat moment niet. Niet als bij mij!

1/ kirkhoest, heel jong - Paps liep altijd in, hij kon het niet anders.
2/ hondenbeet, op verjaardag van Gytha Wiers, ik was 4 jr. de hond kreeg de klauw over wren, Com Harry Kusum mit Lambos, rens naar de badkamer en stortte 2 emmers water over de hond, die toen pas los liet. ik werd in een diepe gewikkeld en in een deleman naar ^{geleden} Pastoor, daar op een brancard was, gebonden en met een soort soldaat boot de woerd uitgebrand, daarna 7 dagen een prik rondom de navel met een grote spuit.
3/ val bij de put - dacht hij mijn rechtverrog bij mijn wren klouwen.
4/ keffles - 3 maanden vlak in bed. ongehoorzaam geweest door het snoepen van "jr. liliu" - hand op de neig gestrooid + een bijfel op de keudongdong. brom - krusk ginging kramen! O.O. Pich koud van melk - maar het niet!

5/ vanaf de 2de 4de en de 7de klas gepert voor "bobak" door Tribo Koenen - later heb ik wraak genomen door hem als lichte te beschouwen.

6/ Baetje in mijn leven - 16 jr. Boek voor motorfiets 20 mtr. mee geslond. Daarna hartvergraving, leuren voor 1 jaar. Daarna T.B.C. vlak voor zijn mondeling examen - bloedspeuging - 10 Mei 1940 in Barmiens - ziekenhuis gekuurd, via operatie van Dr. Wisse. Pich niet berset! Een wonder!

7/ krusk gerneuweld? 17-2-42. Mams onzijdig verdriet tot de laatste dag van haar leven. Wij beseffen het niet, looppen op een wonder.

8/ Boek in Ondergronds Verzet, leiding had King v. Moerkuba. Pich deed mee uit wraak voor krusk, niemand thuis met dit.

9/ Boek en Pich getrouwd 26 Mei 1944 - grote feest tot 100 's avonds met "special permit". Een wonder! het eben liell niet op voor zoveel onverschillige gasten!

10/ Boek ongekapt van 2 op 3 Juni 1944. tot 13 op 14 Sept 45. Huisroeking - Laika don plafond gerakt. Een wonder! niets ontdekt van alle revolvers, geweren, handgranaten, militaire klev, radio, sk. Pich konde ik kamp gebleven.

11/ Paul's geboorte 3-8-46 naar Maniggal - verbuist tegen mijn kon.

- 12/ naar Holland 1947 - Daendelstr. - 1/4 Kamer voor twee - Baet's salaris f. 110.
- 13/ Andri's geboorte 10-3-1940 - Weigelaan 72 met tante Nake Schuster
- 14/ Baet naar Bandaeng opgeroepen - Rukh alleen met Paul + Andri.
 Koeloperatie van Andri door verp. opgepauzeerd. groot abces als kippen
 ei - in rechterie naar fontein geplaatst.
- 15/ Rukh plotseling leververgroting en bronchietus. Dr. Kinn
- 16/ Rukh met Paul + Andri naar Bandaeng alles veilig reï Baet,
 maar speciale permit door Westering - affair - staking kaetie
 Luchtkoffers zelf dragen. 1ste nacht onder h. bed geslapen door
 schieten van Westering. Eerste dag thuis! 'Veilig! Ha. Ha!'
- 17/ Richard geboren 1-8-1951 maar helaas Baet in Borr. Rukh thuis
 geen bijna geamputeerd. 'Geen geld!'. Richard een beeldschone
 peppegi-grote troost. Groot wonder - Een nieuwe verpleegster
 trost verhoort van zijn opgehangen beer, die de volgende dag
 geopereerd moest worden. Groot Wonder! Alles lag op eens goed!
 reï Dr. Baetke - Mergens Ebasal te krijgen, subcutaan maar duur.
 de vure van Paul Katoen gegeven, rozenaand voor beide kinderen.
 Later hoorde mij van haar postduine!!
- 18/ allemaal ~~ge~~gebruikt - groot wanhoop - geen geld, Baet
 frey leverbloeding. naar Borr. Rukh thuis - Rukh + 3 kinderen
 thuis gebleven, genezen door Koetoe's te eten. Maet 3 dagen
 setten elkaar - alleen in de Lampung bereinder door Oma Pu.
 gezocht. door Tabatong in penang maar de levende Koetoe's
 verstoppt. Op de 3de dag bleek alle Koetoe's uit de fles
 gebropen, maar mij waken toch beker' en Baet voor waken
 in Rukh thuis. Hr. Tietze was hoofd van een laboratorium
 en onderzocht de luise; als ze vol gezogen zijn, kloppen ze
 uit elkaar en het blijkt bezeugif te zijn van de geelrukte
- 19/ Baetji aangenomen bij H.C. in Jakarta, maar geen
 huisvesting bij Oma Pu in Dj. Grisee - Rukh + 3 jongens in Bandaeng
- 20/ Rukh long ontsteking - Gemeender Kuren voorschijft Dr. Wime
- 21/ Door heftig wandringen, Rukh helaas naar gebedsgenezen.
 Grote Ronde! Heb een meisje van baet geschreef, helaas in Bombay
 vernield.
- 22/ 1955 naar Jakarta verhuisd naar 1/2 Kamer Dj. Matieu 11 -
 geen water! alle 2 nachts. - 21 mensen in dat huis! Het water

22/ het water liep pas $\pm$ 11 1/2 uren - we groeven een diepe
kuil om water te scheppen. De mensels waren keurig verpakt
door Idong - omme hulpvaardige taekang safor.

23/ Yusji geboren: 14.3.56. Van 5 morgens 10 u tot 3 u 30 middags
vastgebonden aan de kraam bed om de weeten op te wekken. Yusji
was 11 pd + 1 ons. Hij kwam 5 avonds niet drinken, want hij had
een hersenbloeding - mijn nog niet uitgekeld - na 10 dagen
moekt ik naar huis, maar Yusji pas na 2 of 3 uren "over mij
gereg". Het eerste wonder was dat hij mee naar huis moekt,
maar ik moest hem liggende verplegen tot hij zelf kon zitten.
Yusji was erg meri taal - hij wiesde langzaam bij langzame
omruicht en vlag bij stugg. nuurich. heel grappig, hij kon dansen,
singen, handloper als de beste en stene goeien in de Ganga, bijna
een ver als bij Papa! "Hou hij ooit discussie Kampioen worden?
Later broekt hij algeen golden rapportis "Huis. Geweldig.
Ik ik eraan denk hoe angelijng waren toen hij moest komen!
Er was geen Rhein Neg. bloedbank in Indonem. Tederen brok
meij naar Neder. "Ik moest 25 personen bij de hand houden, wat
een schik, speens bleve er slechts 3 over en toen slechts Een!
"Wie gerust Schiffer!" stelde ee dikke pater Bast gerust, ik
tel voor 25!" Grappi natuurlijk.

24/ De verhuizing naar Bandung eind 1956. Een heerlijk huis
in Prabadicountur N° 2.

25/ We moeste naar Holland voor Chris' s gebroek, de
bedoeling was voor 3 maanden rustte verlof. Alles liek me
liggen zoals het was 3 maanden waren immers no vordig?!!
Kelas! De Ornaftan helpheid van Indonesien kwam en wij
moekte niet meer komg. Wat een ramp. We bleven in
de Hoog op uitbreiding wachtte. Dat kwam Naar India!!
Ornat greselig. Onbehand land. Niemand die wij konden!
Een voortuur op komse. Voor Boek: "fuge!"
"Ik krieg speens een vorvotsteking + symphitus + een

een strakke hoofd vertekening met hoge kooften en die
met een baby! te vreden - Dr. Kenn. Holde voor dat Baer
eerder nog gaan met i vliegtuig en ik later met de 5-jouge
per boot. Dit wilde ik bestelt met. Gelukkig kreeg ik
toen de ampullen te slikken en toen wij in Bombay
aan bramen was ik beter!

Helaas omme goederen die wij met op de vendutie had
verkocht en opgeslagen merden op i H.C. was speens
spoorloos verloren - roek geraakt. Ra, ra ??

Na maanden in Bombay aangekomen te zijn, was er een
grote staking in de haven en de monsoon kwam eerder,
proceeden lagen ^{al} onze goederen een maand lang in i brakwater
met alle gevolgen van dien! Miljoenen kaliberlatten hadden
Opa's broekje, schilderijen + boeken + omme goederen vernield
Wat een stank!

29/ Baer was op ^{hijger} ~~hijger~~ + de grote jongens; Padre, Richard +
Bas. Helaas werd de hijger wel aangehouden maar niet
gedood. Padre werd aangevallen toen hij op een verouderde
boom was geklommen. De hijger verdween in i verbaas. Wij
met Padre naar N Delhi in Militair Rebehuis -
Een wonder dat hij geen anfeekie kreeg! "Pach kreeg
longontsteking toen ik in de nacht in de auto sliep!"

30/ + 4 Feb. 1965 - Baer en Juspi verongelukt. Padre, Richard
en Bas in rebehuis - Vreselyt!

31/ ± 15 Mei 1965 naar Holland, zonder Baer en Juspi! Vreselyt!

32/ Christy viel bijna in de apoel. Hij kon niet wel vasthouden aan
gras halmen. Major Reichli greep hem nog wel vast en viel baan
zelf half bewusteloos van schrik. ^{in zijn stolgontje een bradje roept om zijn land.} Een Wonder!

men, dat land was niet hol. Maar waarom werd het
 dan Hol-land genoemd. vroeg ik nieuwsgierig de
 Pa, dat miste Pappie en Mamma ook niet en konden
 daar geen antwoord op geven. De bootreis was afschrik-
 saam en leuk. In Singapore zag ik voor het eerst de
 suikers die geld uit de neus haalden, met plezier ^{gouden} wissel
 omme dubbeltjes en kwartjes - ree en zag vernuft toe hoe
 de suikers met hem gebaat in de hand of tussen hun
 handen bevoerselen. Hiervan. Het was jammer dat we
 toen nog zo klein jong waren dat wij niet de kinderen moesten
 eten, want dat eten was heel wat anders dan de grote
 mensen hagen, maar we seurden bij Pappie en Mamma
 om wat peccabilly, die het was. Europese eten was
 pethiger maakte. Tot Pa's grote ergernis vroegen we om
 de djingorsen wat rijst met abou of proedeng, dat
 wonden wij zo lekker al was dat dan bediende-eten, heel
 wat lekkerder en pethiger dan de boer boel of Simman
 die wij moesten eten. We kroon moesten in Marseille
 de klein ^{mei} stappen. Voordat wij naar de wal kwamen, leed
 wij reeds iemand een opera ringen. Het bleek een vroeger
 opera zangeres te zijn, die een lager wal was gevallen en
 nu op die manier naar wat geld moest komen. Gelukkig
 werd het van alle kanten geld gegooid zodat de tenante
 die dag behoorlijk wat kon oprapen. In Parijs zag
 we voor het eerst sneeuw. We sprongen vernuft met
 de krein om die rijkte is parvet" te proeven en moesten
 allerlei voorstellingen, lekker met stroop soesje "den a

een en de ander zei "nee, met klappa kopjes" en ze
fantaseerden mij ^{duchtig} er'op los, wai je er allemaal van kon
maken. Het Mr. Holland aangetrouwde maakte me
kennis met de diverse Cousins, Tantes en nichtjes en
neven. Opa Peter was verrukt over zijn zwartkopjes
en hij bracht ons van cafe tot cafe om ons aan zijn
vrienden voor te stellen. Hij hield er van met ons te wandelen
dele door de bossen, maar ach, ach, wat hadde wij
het hond! Verscheidene voeten en overkleumde handen
en ledematen liepen we erover maar het was heerlijk
als er ^{er} een lekker terrein lekker warme chocolade melk
of arijsmelk of heerlijk dampende worstjes ^{waren} dat was
ons beloning, en daar verkopen we ons bijvoorbeeld op.
Opa was altijd lief voor ons maar belooft, wij niet voor
hem! We maakten op een aanvulling over hem in het
maleis omdat hij zo slurpte bij zijn soep en trusie song
dan: "Rakaesla, rakaesla etc. Wat ~~is~~ hijt het me
hoi nu toe dat me niet liever voor hem waren.
Omae Berte was heel artistiek. Prachtige dingen kon ze
maken: prachtige lampenkapjes die ze met witte overtrok
kapelkleden met rode en zwarte balletjes knopje die daar
kon op rode en zwarte bessen lekker leken. Prachtige
bea cony mutsen, blouse en Grietjes huize met chocolade
flikjes en saibestages en dan die prachtige bloemen uit
was, die ze in de keuken opnamde en uitstrookte en
daar vorm aan gaf zodat de waske balpen en lilies ze
echt leken dat je ze voor alle reberheid een welder
kon raken en voelen of ze echt echt waren!

In dat alles powderde ze in die honden keuken. Wat een kunstenaar was ze! Ze had ook nog eens een eerste prijs gewonnen van een etalage-wedstrijd voor babbar. Ze had een prachtige hoorn des Overvloeds gewaardeerd en door de volder prachtige klempen en al in den uit. In die tijd was het eete iets uitronderlyk. Natuurlyk dat ze de eerste prijs won kreeg. Jammer genoeg liidde ze niet en Tante bed, die was heel te brutaal. Kruis sei boar niet maar misschien omdat ik alles so gemelyk vond woe ze maakke was ik haar lieveling. Ik was ook niet voor niets haar naamgenote "Frederika".

Ik was veruoemd naar 2 Grootmoeders; Nodot Pops - Mans en separaader had gekregen waarom de twee oudste kinderen niet veruoemd was naar de grootmoeders vonden ze dat ik naar de Aradische in ere maecte konde en dus werd het: Friederike, Chaterine. Pops had zich door de renue van de geboorte-aangifte in plaats van Catherine, mij Chaterine genaama. In geschreeven is geschreeven en dus bleef dat so, woude je een wijziging erin maken in het doopregister voor naam-verandering dan kon het wel voor... hore en per sloe van rekening? What is in a name? De klacht was immers het zelfde en daar hiear het in het dagelijks

leke heb op soan. In dus bleef dat so: Pops, Chaterine. De 2 grootmoeders verscheid. dagen ^{met elkyer} naecher. Ongepasse was een lang, statige strom met een spitse neus en spitse kin. Onaardig. Carls daare tye was ble. en stak, daardig mag ^{bonyklich} gyllyg, ik kan me haar niet voorstelle met een rechte rug. Daarby had ze een echte Indische neus en ronde ^{dekker jersik dars} roede ^{mit myn grote ooge niet verlygen} naechte ^{voor} leme. ^{haar} lange hare was re bevaend, re steepte over de grond en dat was toch wel een byzonderheid. De heb mag wort een staudig van haar gebed. Ze was altyd liefs ^{andomde haer prunary van myn 193.} gut. en ^{gvestaardig} bleef neemie tot haar oudste dag, tot hi ploesche de Jaffe hiear en

Badang werd gebombardeerd en de Chinese fabriek die vlakbij het huis was en voltreffer kreeg en de klap die het ver in de ontzet raakbaar was. Omhoog deed vallen en daardoor haar heup brak. Arm Omhoog, geen dokter die kon helpen, geen geld om haar te helpen, wat moet ze geleden hebben hoe ze naar ons huis werd overgebracht ^{omdat het geen opzettelingswerk was} Het had wel mee de luman of sodo of grisek geweest zijn. Bij ons kwam ze eerst in de garage, maar omdat we later nog meer loggen kreeg, kreeg ze de kleine goedding, vlak achter de garage. Bah, wat veldde ze zich alleen en wat had ze een pijn. O W, hadden haar daar geplaatst omdat ze zelf om hulp ^{vroeg} riep; daarvoor konden we niet slapen want we werkten nog. Oh herinner me dat we een kleine "godok" hadden die haar hielp en Maesje + Grote Wis + een grote herders hond, - waar ik als d. door voor was - slapen in de garage. Wat een balstand allemaal. Bah, alles door die rot zap! Maar toen begravenis op 5 of 6 Januari ¹⁹⁴⁸ was erg bijzonder. Dofinet gingen wij met een paar brudevrouwen naar het kerkhof achter Oma's baan. De mannen waren allemaal ~~afgevoerd~~ ^{afgevoerd} met kampen. Het was het toek nog een liefsvalle, waardig begravenis voor Omhoog. Wat hield ze van ^{de} feestjes, die ^{stevast} op haar verjaardag ~~stevast~~ gehouden werden 25 December. Dit was wel een heel bijzonder feestdag en dat hebben wij ook altijd met vrede gevierd. Van oorsal kwamen twee kinderen en klein kinderen, we slaper op de grond op matrassen en een klamboe gantoeij over ons heen om ons te beschermen tegen de muiskeken die ons plagen. Je kon er om verwedden dat de klamboe gantoeij het in de nacht bezaag. Dit gaf de nodige opschudding, lachen, gelle, roppen was niet van de lucht, maar

my swaapluste werd
kan my meer aangewaltes
hei vadye nu wel immer in

met ogen jong melotot!

de volgende ochtend waren we het meer vergeten
want hei was altijd feest. Als je om je heen keek
dan zag je ^{op} de galerij de grote tafels met hele
grote koekbrommels - gevuld met allerlei over-
heerlijke snacks en gebak. Rondende ananasstraf,
hele Omoaty, gebakke en met een ananas
werde er daarvoor gebruikt. Nog hoor ik ^{Quang}
heer de baboes mopperen. "Djangan die parwet, mian
die Ajrah sprak." Heel hei was met een week voor
haar jaardag op die ze al heel vroeg in de morgen
he baboes en pas 's avonds laat was ze klaar. Zo
ging het dagen achter elkaar. Heerlijke opbeleving
en koningsvrouw werden op de "pembakaran" ge-
koken. Het promotief en toch zo efficiënt. We
gaf hem nog ritten met alle ingrediënten om haar
hee. We mochten niet met haar praten, vooral niet
als ze aan hei afwezig was. Hei gericht van roedel
eieren van de koken, souken of ^{gibel} en O mee als
je wai vrag. Of je kreeg geen antwoord of hei was:
"Djangan nyomong" nou!" voor hei gemak sprak ze
maar Maleis, want de baboes kuisen ook af
en aan was vrag. ^{een broek en beneden gmesepend}
Met Dambac abakken werd de pembakaran bestuurd + hoortstorie
*R. moethy omwringelkloppen, metl roma of smiker tot pader khampon
Het feest duurde met een week. We hadden immers
kerstvacantie, met 2 weken lang en op Erits jaardag op
6 Januari maeste we ^{meer} naar school. De lange tafel met
de vele koeken bleef gelaof ik, dagen nacht stam. We
mochten er roedel we wilden, maar we bleef netje,
altijd een vrag of hei wel mochte en ja, natuurlijk, we
bragp altijd. Wat een feest als de murekanten lang
brutome. Omoaty hield erg veel van suerich. Dat was
kerstie het Portugese bloed die sprak! Volgens hore
rijgen. Hield onze overgrootmoeder ook van feestie, ze
dankte dan met een glas wijn - haar ene hand in de

andere kant waren de castagnettes die vrolijk en
rytmisch in haar kleppenden. Hoe romantisch te-
vond de muzikanten goed waren. Hiege de limonade
een stuk lekkere spelboek, koningsluon of een avon-
daartje. Die avondsdaartje waren niet alleen geschikt
met avonds maar soms ook met leesthet hebben van
smei en ^{soetjes} heffely, rode gele en ^{en soms alle roze gele} love op ^{af}. Daar
Hans (Kantong) goed gevonden) ging dan open en re hiege
een behoorlijke fooi. Wanneer echter niet veel bijzonders
dan was er geen haekje bij maar slechts een foetje en
haar hand gaf een gebaar van: "ga maar weg".
Het werd speedig Cud Nieuwjaar! De grote neven wou-
er al op mit om de barklaes te spannen, door waken
de grote "gêlôngans" op gehangen en het allerlaatste
de grote metjons en bamboes of ^{hese} re ook heetten.
De voorpret was er al op de midday. Om merke er
slechts kleine stuwwerk afgestoken en de ^{alle} kleinste ^{hrygen} ~~stak~~
de "Kjahi rawits" en als re dat ook niet durfden, dan
man de "sterraten". Die was ook zo mooi. Als te
begeen te ^{hwalen} liep, kroep ^{kleinje} ^{men} ^{ook} ^{genietend} ^{want} ^{me} ^{wis} ^{waer}
omre handje in de arm, ^{men} ^{ook} ^{genietend} ^{want} ^{me} ^{wis} ^{waer}
er komde van. Binnen sisteten dreunde alles in roothoud-
ten vanwege de petasan die de grote neven afabriken
De ware wel altijd erg voorriekhy en Goddadh is er ook
novit iets gebind. De volgende dag zag alles rood om
de afgeblinde petasan. Hoe nuer hai liever, hoe ruder
hoe voorer, Aramis, dat was niet, alleen vroeger, maar
nu nog steeds het zelfde gebaren ^{enige van} ^{ly} ^{omre} ^{eigen} ^{hiden}.
En ik kan je wel praten van, rivier, van al dat afgebrone
geli. Ach, ik wil om gebaken en als je ik al het mege-
kney van "sae vrede" dan wil ik er stevare in
Want so kan je er oeloo bere op een lievelike jengje,
die geen gap of wie maar ook, je kan afpakke!
Hderna!

Maar hemg nuur mij fengd. De leger taboel werd
 vlot doerlepen; een van mijn onderwijsers doecht
 stellig dat ik nog es professor - ik weet niet wat
 kon worden. Elk jaar werd ik door verschillende
 onderwijsers geshoued, dan maast er wosig bij verteld
 worden dat Rich. Best ook de Best was. C. O. had
 hij in de bachelors kum bijbe dan was hij ook
 onder de kolong gebroep, want nietes was minder idee.
 Belhaeriel ik altyd beweerd had dat ik beslist
 geen vriendje wille hebbe, want dat had ik bij mijn
 kuster betuug gese, die mochte niet dansen met die
 of niet die vrouit dan werd Dicky Smart jaloes,
 Hoek kwan spreus Mr. Schifff op het boemel.
 Hei was hul grottey. Bij wisk precies wat hij wille.
 Toen hij mij onderaan de trap zag, sei hij tegen Eddy
 de Neer: "Kyk, daar loopi mijn vrouit! Hoe kon
 hij die non wete te? Nou ik weet ^{niel} ~~niel~~ maar dat's
 een geheimje!"

Baetie kwan dus in mijn leven. Ik noemde hem
 Baetie" om niet in verwarring te kome met onze Wm
 Felix Matheron die ook Baetie" werd genoemd. Het aller-
 eerste wat Maatje Schifff mij vrag was: "Laat hem
 niet meer bij Party, S. kome, dan gaat ie maar jag-
 en is "die Meus" daar! Die Meus" was de vrouit
 die Party inplaats van Maatje ~~got~~ verhoere had. Ze
 was haar beste vriende. De lekkerste recepte had
 ze ook gebroep, dus Party die ook een lekkerbek was,
 haefde se faveure gerecht en gelaik niet te wille
 Hei kon verker te. Maar ik had negeens laste van
 want Paet ging mit rich self wille meer jag,
 na die ene keer dat hij stiel was ggaan en had
 gesege dat hij wel een maand weg kon bliuen
 (hij kwan echter onverwacht ^{veel} vlogger thuis en wie

was niet thuis? Die was ik natuurlijk. Ik had
verschillende afspraken gemaakt. Felix was niet aan
de beurt, dus toen Boet mij vroeg uit te gaan, kon
dat natuurlijk niet want ik had 'er ^{al} afspraak;
en op Woensdag en andere en op zaterdag ook was
het etc. etc. Boet heeft dus belijfd op zijn neus, maar
was over goed geneerd. Maar ik had toen in geblyf
en ik heb hem niet seen te verbiiden om naar
zijn vader te gaan, want dat woude ik vreselij, dat
hoorde toch niet dat ik tussen hem en zijn vader zou
komen? Gelukkig, dat was dus vreselij opgelost. Ik had
Boet, wie het die ons de schoonheid van de natuur liet
proeven. Het was veel fijner op een zondag te picknicken
ergens in de vrije natuur. Bij ons in Bandoeng waren er
prachtige plekken die je ook met de fiets, nog kon bereiken.
Denk aan biterhammen, wat gedroogde appelen (ten eerste
van een vossje was een kleine hoop) en een veld fles water
was al fijn, desnoeds warme thee in een warong was
ook prima. Je raakte nooit uitgeleken in de natuur, het was
zo heerlijk die frisse, pittige planten en bomen geur die je
op te ruiken, dat was inderdaad ^{over} aangenaam. Maar ik
hield ook van dansen! Toch won de schoonheid en liefde
van de natuur het van het funder, het diep in de nacht.
doch hoe laat we ook thuis kwamen, Papp stond erop dat
we vroeg op moesten staan. Eigenlijk nooit later dan 8 uur,
brouwers, ik kreeg hoofdpijn als ik te lang uit sliep.
Op een dag hadden we tot sliep in de nacht gefuifd,
we gingen toe naar regelrechte naar de kerk. D'rang me
niet of ik iets van de prech gehoord of begreep ook, maar
ik was er! Ook toen me al heel vroeg op een zondag
ochterd gingen picknicken; Doodmoet kwamen we thuis,
maar s'avonds om 7 uur naar de kerk. Goede ezig. Ik
herinner me dat ik bijeen het gelyk van de dominee open
in slaap viel. Ik vouldde mijn hoofd naar beveste raken

gedecideerd. Ik zou je bedanken. Erisolf raai altijd
 koninklijk in het midden van de Lohaal, waar de
 twee ^{trappen} gangen in uitkwamen; die linker trap was voor de
 jongens en de rechter voor de meisjes en geen paarspar er
 tussen door heen. Onze als je de volle laag van hem
 kreeg, zijn bulldorstem klonk als i more door de hele
 school. Ik zou je bedanken. Ik heb ook lekker mijn
 schrijft ^{brief} voor bij hem opgehoald, hij woude t opvreeken voor
 mijn part. Dinsdag. Wie weet is t mag bij onopgehoald
 besik. Wie weet? Nijnter Veldhuis ^{goetsmaning} hoalde heel merend
 mij schouder op ^{met een hulpeloozebaor} wat maeste bij met Pichpi? Een goede
 vriend, want een paar weken daarna hadden we een
 show. Hij deed een Tiroler dans na en ik maeste hem van
 doen. Wat hadden we een plezier met dat handen klappen,
 lullen klappen etc. Wat een tebat was hij toch. Hij kon t
 gewoon met over t hart verbrijgen om mij een onvolmaakte
 te geven. Dat beemes bij op een keer hoe bij maeste overbore
 of maeste dan voor de klas kome, da kon niemand je
 voorzeggen. Gelaten rei ik om. Geef je u me maar een
 onvaldaede, ik heb mi in les met ro geleerd. Wel mee
 rei bij bemaedigend, we gaan een ^{proberen} door. Die lieve tebat.

gaf me toe de makkelijke woorden die je kon be-
denken en natuurlijk kreeg Rijkje een voldoende!
Schattig he. Op een dag was ik echt geleerd. Ik kon
nog lang niet overtoord worden en dus had ik ook niet
geleerd die dag. Kan je voorstellen wat een schrik! We
kregen een schriftelijke overboring! Oei, oei! Hoe moest
dat nou? Spreken kon ik niet want hij liep telkens
door de rijen heen. Enfin, besloot ik, gewoon door te blijven
net doen of je alles vlot kende, En ik schreef en schreef.
Maar wat schreef ik dan wel? De inhoud van dat
gedichtje wist ik wel en de eerste twee regels ook, maar
de rest? Maar daar kwam mijn fantasie mij te hulp. Ik
volgde mijn ingevingen en kwam op een eigen gedichtje, half
Duits, half Hollands, als het maar rymde! Ik weet ^{alleen}
de laatste regel ^{van dat kleine gedichtje} nog maar: „Und heiraten, das
wollen sie wel! dat rymde precies op de voorgaande
regel. Prachtig toch? Ik was van plan lettertjes mijn
„proefwerk“ lettertjes te houden, gewoon weg te woffelen
wanneer het meer opgebaald. Dat ging meestal zo: de
achterste leerling gaf de rijen door naar de voorgaande
etc etc. Helaas, alles liep mis! Net of hij ik ook, maar
hij bleef gewoon door mijn rijtje te lopen, als maar door.
Met geen mogelijkheid had ik kunnen verdoornen maar

(5 B) Voor is 5 A. ?

Paps was wel streng. We mochten tot een bepaald uur
uit maar dan ook stipt op tijd thuis! Wat heken we
vaak léljé op ons neus als me, heel behoedzaam
sluipend, Paps op de grote bank hagen slape. Toch ont-
dekt dat me te late waren! Oh herinner me nog goed
dat ik bij de einafsluit van de 3de tel. W.B.S. ook tot het
einde mocht blijven, anders moesten de 1ste of 2de plussers
al om 12 uur naar huis. Oh hou thuis gebrachte worden
dus Paps hoefde me niet te halen. O hls-j. bleefte dat
hoefde niet. Oh ruzierend over de stille Bruga met een
hele kroep vrienden en vriendinnen zag ik Opeus, heel in
de werke een delemman aan komen. Wee paardje of jolke
gemoedeljé ^{over} de doovastille straat. Oh Opeus stakke mijn
adem. Dat was toch niet waar? Herkende ik een bekende
figuur met zijn witte haed? Waarempel! Wee was Paps
& Heesie, kom maar hier! ^{door de kastier} nodigge bij me in de delemman-
elie me uitnodigend voor mij tee deurbij open lield. Oh
schaamde mij doooooooid. Oh wan geen woord tegen
Paps zeggen, so vernederd voelde ik me baen er hier
en daar een lachje klonk. Paps met sin principes!
Toch wel leub die W.B.S. byd. jammer van die praefwerbe oec
erby hoorden. Omdat me niet tee meehend meertal op stap
waren kwam tee langje leren soms in tee verdrom. lachje,
maar geen nood. Baet ging me soms overheoren en dan

Lichte het met om een voldoende te halen. Vanaf Mythen
Engelbert was verscheid. Die mist althans iets meers te ver-
rijnen. Hij had een idiote manier van overtoeren. Een klein
kind kon voorspellen wanneer je een beurt kreeg. Oh wist
dat ik een beurt kon krijgen, want vorige keer was hij ge-
stopt bij "Adam" en nu kon Beste van de beurt zijn,
want hij deed het volgens het ABC, dus kon je dat letter-
al voornit voorspellen. Fecht waar, dit keer had ik alles
prima uit mijn hoofd geleerd, dat doore van "Stoathuis"
kond hunde "was een raak van alles uit je kop leren. Daar
stond ik dan. Goed voorbereid, prima. Hij had direct
in de gaten dat ik mijn lespje had geleerd maar wat
deed die lumme! Tot mijn schrik begon hij de les van de
vorige week te overtoeren. Oh probeerde, dat was toch niet
de les die we nu moeten leren? Dat was een les van
vorige week, die moet je dus nog weten, sprak hij met
zijn krakerige stem. Oh werd ik doodgeschrikt van drift
toe ik een onvoldoende kreeg. Resoluut nam ik postlood
en papier en begon een bare brief aan Baet te schrijven.
Oh begon met: "Liefste Baet, moet je toch horen wat
die rot vent van een Engelbrecht heeft gedaan en ik
wilde mijn kammerbrief voorbrengen toen spreukte mijn
Commando blonk: "Nietje Beste, wat doe je daar? "Niet
mijn-keer" probeerde ik te zeggen te spulken en gams mijn brief
weg te moffelen. "Geef hier dat schijfje!" hoorde ik een

(5^e)

keure stem. "Nee mijnheer! die krijg ik niet," antwoordde
voor. "Geef hier!" "Sommeerde hij nogmaals." "Nee mijnheer
het is niet voor u." "probeerde ik nogmaals." "Geef hier
en vlug wak!" "brulde hij met een rood hoofd van boosheid.
Schoonwetend en ^{al} mopperend kwam hij naar zijn lessenaar.
Hij pakte het van me ^{af} en deed het triomphantelyk op
de lessenaar. Intussen was ik al in traven door die
rot vent. "Oh wijk wel haer ik mijn brief terug maeste
krijgen... wacht maar, let maar op," fantaseerde ik er
lustig op los. Straks als de bel gaat dan ren ik naar
de lessenaar en pak ik op en stop het in mijn blouse,
stelde ik me gerust! ^{no am ik dan} "Ha, daar ging de schoolbel! De
les was ~~off~~ afgelopen. Oh rende naar de lessenaar,
maar... Hetzelfde boentje, Engelbert was me net
een fractie van een seconde ^{Weg was mijn blouse} bevlugd hij rende er triomphantelyk
hetje de deur mee uit, Oh achter hem aan. Het was alom
ik liep, des te harder hij en ik maar piepen: "Mag ik
mijn brief terug mijnheer, ik weet niet meer bevelen
heer ik dat niet vraag. Bei, nu was hij dicht bij de
leeraarskamer, dat was verboden terrein, ik maeste

Morgen dat ik hem voor was. Maar helaas, hij was
beslist in top conditie. Ik kon echt wel al heel hard
lopen maar hij was er eerder. ^{an de hand van een touw met al die leerling} ^{signaleren} ^{me}
afbrecht hem van "mag ik als u blijft mijn brief
kerug, soebatte ik mag eens. Nu was hij bij de leraars
kamer, met een vernietigende blik keek hij achterom en
aanwonderde mij toe. "Beh kind. 'Schiets op." en weg was
hij! "Vetsje achter de deuren! Wat een rot vent!
Wat een klier!" ^{Ik} ^{Met} ^{maakte} ^{mijn} ^{braver} ^{beheersingend}
hwan ik meer in het leslokaal; ^{soeminge leerlingen waren al inkomend bij gestroom en verstondevent} ^{erik} ^{held} ^{reuk} ^{omits}
stiel er ik maar door janken. Daar kwam mijn heer Veldhuis
van. Ik was nu in de afdeling. Direct kwam hij naar me
toe. "Wat is er richje?" vroeg hij belangstellend. "Hortend en
stotend vertelde ik hem het hele verhaal." "Stil maar hoor,
ruste hij mij; vaderlijk klopte hij me bemoedigend toe. "Ik
hal ik hem wel vragen, stelde hij me gerust. Met spanning
wachtte ik 3 dagen want dan runde mij weer Dines
lebbe bijge. Hij kwam direct naar me toe want ik
keek hem natuurlijk vol verwachting aan. "Het zijt my
kinapi "reilij" je maai je schrijf bij Nijntje Gisaef
halen!" De schrik sloeg me om het hart. Ik naar G.
ik nou je bedanken! Van mijn woord niet berloot ik

„Dat wordt me wat! Dat wordt me wat!“ dreunde
 het in mijn hoofd. O, O, wat maakt ik daer? Ha, ik
 weet al wat. Bovendien, rechtstreeks, waar mijn naam
 klas bij het, schreef ik heel binnende: „Mijn heer, ik heb
 u'n les niet geleerd. Sorry!“ Voor alle zekerheid bleef
 ik op die dag dat ik ons praefwerk terug verwachtte, ^{ik heb on}
 meldde ik me niet. Ik bleef gewoon weg. Niek! Leed ^{leed}
 wel te verstaan! G. L. v. Gogh kwam me luttel van de
 lach mijn praefwerk terug brengen. Ik kon u'n oren
 niet geloven. Meldhuis had gebeld van het lachen
 en luttel van de lach las hij mijn gezicht ^{klas} voor de
 „Pitje weet er kenninkes iets van te maken, ik geef
 haar geen onvoldoende want dit vind ik te kortelijc
 Ik wilde dat alle leerlingen zo'n oplossing wisten
 te vinden“, had hij lachend verklaard. Els braeg of
 de mijn gedichte mocht houden, maar ik vraag hoer
 dit voor mij over te schrijven. Jammer genoeg ben ik
 dit kwijt geraakt bij de ramp van onze goederen in
 Bombay bij de staking en Moosoon! Hoe durfde ik!
 Ja, hoe was ik nog jong en onbesuisd. Spijtele durfde ik
 ook wel. Ha, ha, O, O, wat een lof! Ik deed natuure

Lijf met of ik naar school ging. Precies op tijd van Luis,
mijn boekentas hangig op de fiets gebonden, maar in plaats
van naar links, reed ik naar onze k.B.S. stand, reed ik
naar rechts. De Vrijheid hegenacht. Wa, hoera, Kleine Wies
was nog thuis en wat een boef, Grote Rex ook, we kwamen
wel eens bij Maesje op bezoek aan de Tjibendo. Wat
ronde we voor leuten doen? Laten we naar 1 meer van
Tjibuntja gaan, stelde Rex voor. Gelukkig had hij wat
leutjes voor een deleman die ons helimaal bij het
meer bracht. Daar bleven we de hele dag heugelen. Als we
wat vingen, gooiden we ze terug, alleen als we een proefding
goeramee konst wangen kon die mee naar Luis genomen
worden. Het het naar huis gaan was gevaarlijker. Ik moest
natuurlijk op tijd naar huis terug gaan, eerst mijn fiets op-
halen en dan ongerie door andere leutinge of nog erger de
leraren gaan te ~~waken~~ ^{als je} per ongeluk de verhoer meeg geboren
te hebben had en dan veilig naar thuis, voordat de Surin of
Hedwig of Manus iets vreemds opmerkten. Voera, veilig naar thuis.
Een andere keer was ik lekker een paar ure eerder voor
huis gegaan want ik had mijn braafwerk niet geleerd.
Wat een schrik! Paps kwam onverhoeds thuis. Om
moeilijkheden te vermijden vloog ik de ^{Manus met mijn vinger op de mond tot} ~~haken~~ ^{stelmijgen meent} ~~tot~~
troop met bonkend hare troop ik onder mijn bed. Wat
geh! ik Was met of Paps het rook, maar bij kwam de
maar naar onze kamer om wat te raeken, kon hij ons
geroek hebben? Dat was hoe mooi ik 't niet. Puzsting glauwe

nog foto's. want Dicky Waas had zijn lichtkastel
meegenomen of was het van Oscar zelf, want die
fotograferde ook graag. En dan moest Grote Vies
weer op ~~thuis~~ weg naar huis want verbeeld je dat die
gikke keemoel. Kiemael "no noemden wij haar echtge-
noot, oneerbiedig - als hij per ongeluk vroege thuis kon
komen dan anders dan hreeg Vies tramelant en dat
wilden we haar natuurlijk besparen. O, wat een lol
heb ik met de ^{grote} neven gehad. Die hebben me ook
nooit verraden. Gelukkig maar, trouwens dat zouden
de immers vóórsit gedaan hebben. - Dit alles
gebeende toen Pau nog helemaal op het toneel was
verschenen. Met zijn kostuum was ik nooit meer alleen.
Het was wel makkelijk, hij deed alles voor me. Ik was
erg verlegen uitgevallen, durfde nooit mijn mond open te
doen, bang om fouten te maken. Dat kwam in feite door
Hedwig, die zei altijd: "als jij iets zegt dan is het altijd
iets gekk." Dat kwam voortuit alles zei wat ik dacht.
Toen zij bij Menoum van Boven ware - Papp hreeg van
haar bekenles en houtsnedeles vertelde ik dat ik een
ander en op eens zei ik: "ja, en als Mammie geen geld
meer heeft dan roept ze de baekang bötöl. Hedwig
scheemde riek dood en ik was dood verbrand dat ze de

(59)

hoor op me was. Het was toch de waarheid wat ik vertelde? Maar soms was ik ook vol fantasie en durf. In Holland danste ik bij de slager en kreeg daer stukjes worst of ham, bij de graentbever een lekkere appel of wat maar ook. Ik vond het prachtig als de andere slanken in de maat hun handen klappen, terwijl ik de Charleston danste. Dat vond ik eeuwig, maar bedwrig schaamde zich dood voor mij en zei tegen ons dienstmeisje dat ik dat nooit meer mocht doen, dat Thwarthoff te schamen bij de slager of graentbever. Ach, ik vond dat best leuk hoor en snapte maar niet waarom ik niet mocht dansen? Frank mocht ik al niet en dansen ook niet. Wat dan wel hè? In Baai had ik een heerlijke leider. Hij was graag de "Leader" van alles en zag wat. Op feestjes durfde hij met grote stem een lied in te zetten die de anderen prompt volgden. Hij ging voor mij de winkels binnen om schriften of boeken te kopen of om te informeren. Baai had nooit last van verlegenheid, maar ik wel. Ik bloosde ook vlieg door verlegenheid. Op een dag

had Baetj ik door dat ik gewoon niet durfde en
op eens zei hij: "en nu ga jij de winkel binnen om een
boek te kopen!" "Nee, dat wilde ik niet!" "Ik doe t
niet, jij moet t doen!" dwong Baetj mij. Ik werd boos
en wilde maar naar huis en won niet met Baetj praten
Ik boos was ik op hem. Een volgende keer was het
t zelfde liedje. De aanbouder wint daakt ik. Mispoes
We reden op Pasar Baroe ik moest naar Toko Europa
om D.D.D. te kopen voor mijn feestjes, die ik vroeger
vond, dat ontierde mij gerichtie vond ik een D.D.D.
licep me nietbekend. "Ga jij nu maar zelf vragen" zei
Baetj dan kom ik veel met je mee." "Schouwbetend stapt
stapte ik de winkel binnen naar drie verkoopsters
gezellig met elkaar stonde te kerven. Toen ze mij ons
binnen ragen kom, staakten ze hun gesprek en een
vriendelyk verkoopsterje kwam naar me toe en vroeg wat
ik wilde hebben. "Hebt u D.D.D.?" vroeg ik beueper,
"O" zei ze stralend, "Babydeken?" "Ik verrekook van
"O" zei ze stralend, "Babydeken?" "Ik verrekook van
Ik kneep hem eenijmig in zijn arm en kisten, "die je wel
had jij maar niet gezegd!" "Waar vraag dat verkoopsterje
"Babydeken?" "Nee, nee, zei ik wanhopig, ik moet
D.D.D. hebben." "Gelukkig hadde ze t en opgeluete

gingen we de winkel uit. Ik wilde er wel uit
vliegen, want ik voelde me nuwar opgelicht en
een plezier dat Baai had. Ik kon hem niet vinden.
"Was het nu no erg?" vroeg Baai mij thuis. "Wat
hindert u nou haer u vraagt als u nuwar kijgt";
eindigde hij zijn betoog. Ik moest het wel lezen,
dacht ik, maar kalmpjes aan lood! Wist ik veel
dat ik later in mijn leven, Ambassadeurs en ega's de
Land moest drukken, met Prinses Beatrix ^{speaking} ^{houden} spreken, en
diverse diplomaten van allerlei landen ^{ontmoeten}. Wat een
gebruik dat ik dat keunische nog niet wisk! anders
was ik in een gut gekrope en er nooit meer uit gekomen.
Maar dat van Baai natuurlijk nooit hebben toegestaan,
want zijn Djiekie kon immers Alles!!?

5-lej Boek kreeg een jeep - ongeluk op de Puntjak. Hij is toen moeër
geamputeerd worden, het wond zo dik als een olifantspoot.
Wantschepig rookte we naar Cibant op de zwarte markt, die
wij gelukkig konden bemachtigen, al waren we flabber. Ik
was in verwachting van Richard. Gummer geneeeg wilde dat
hij niet helen en hij moeër toch geopereerd worden. Een vrouw
van de operatie kwam en woude verpleegster Boek helpen, hij
vroeg haar om even naar zijn batal te trekken want hij lag zo
ongemakkelijk. Ze gaf er een geweldige ruk van zodat hij
heen heen en weer en op en neer sloeg. Van schrik liet ze it
alweer los. Boek gaf die stommiteit niet van de hoofd wond
door want hij moeër toch geopereerd worden. De volgende dag
kwam Dr. Boeke en zei: „Vóórdat ik je ga opereren woude ik
noch eerst een röntgen foto maken. Hij kwam perpleex terug en
zei: „Schäffer, ik weet niet wat er gebeurd is, hetter licht goud
f heeft niet geopereerd te worden.“ Hoe dankte wij de bere-

27-12-06

5^e / In de jungle had ik voor mij een prachtig plekje gevonden. Het was op een uitstekende rotstek. De kleine kinderen moesten daar vooruit komen zonder begeleiding. Op die dag zaten wij er allemaal, want de manne kwam pas van de jacht thuisgekomen. Dus zaten de kleintjes er ook bij. Ik weet niet meer hoe ik kwam, maar Christy viel plotseling! Goddank klampte hij zich vast aan wat opviel. Major Keilhi zag het gebeuren en rende naar hem toe en greep hem vast. Christy was anders in de afgrond op de harde rotsteen en zakte erin, maar de Here maakte over hem. Major Keilhi viel in slaap met een brandende sigaret in zijn hand. Ik weet niet of hij toen een appel plantte hier?!

Ik kon me niet verbaasd hebben als ik kon hebbe
geoordeeld, zo ver was ik dus al gerakt. Maar gelukkig
de preik was op tijd beëindigd en ^{we} konden netjes naar
huis gaan. Wat hadde we naderhand gelachen. De
preik was voor ons verloren gegaan, maar de reactie is
eenweg licht!

De prekiejer waren toen de Hoogbepenten van een
jeugd. "Woit te vergeten!" Onlangs belde Eeky ons op,
dat was bij elk jaar met de vreselijke herinnering van
bespreken van Ernst, zijn lieve broer. Het was
op de zelfde boot, de "Sloet" van de "Bullin" of "Evertis".
Ik denk de laatste van de Gappen de boot deed rinken.
Ik vermoed dat Eeky ons gesprek nooit heeft kunnen
vergeten op een vreselijke avond toen we met de "Spel"

"Protopolie" spreken een ernstig gesprek voerden. Het was
al mobilisatie tijd, we hadden de Gappen de oorlog
verklaard en dus werd iedereen opgeroepen in de militaire
dienst. Ernst was in de Rode Kruis afdeling ^{op plaatsen} en Eeky
was veld dienst. We hadden er over dat mocht het roven
kinnen dat als er iemand een gewond kon zijn gerakt
de ander natuurlijk te hulp kon komen en "jij kon die
meken doen Ernst, want jij zit bij het Rode Kruis!"

"Natuurlijk," zei Ernst, "daar kan je op rekenen!" Die
woorden bij diep in mij gebrand, dan dat ook bij Eeky
zo zijn geweest, had hij daarom zulke oorlogswezen.
Ik had het jaar aan hem wille vragen, maar durfde
niet, want wat had hij vrelijk moeten lijden in die
oorlogstijd en vooral mentaal. Hij heeft Ernst niet
kunnen helpen toen hij in een reddingsboot Ernst
voorlij ^{was} ^{was} ^{was} Ernst riep nog om hulp, vertelde ons
Egelman, die daar ook stamde van de onuitspreklijke
chaos rondreef, dat Ernst was niet blind georde
bij de verbranding die de veldreffer krieg. Ernst en

Mil Smeis ware tot de laatste ogenblikke bij elkaar
zelf naar elkaar op de boot toe de beide en die sprong
Mil had al zijn kleren aangehouden ⁱⁿ helm op zijn
hoofd gelaten oogenbode. Firuz had beleas zijn
kleren uitgeproben, dat was natuurlijk ruw en
docht hij, maar Firuz had allerlei dingen in zijn
zakke gestopt, een bijbel, en ook een flesje lau-
de Cologne die hij met Kerstfeest ^{van om} had gebruikt en
was, want hij had het heel minnigjes gebruikt tijdens
de wreelyke dagen op zee, toen hij op een vlak rond
dreef met een paar Timorezen. De een van die onder
sterfen de maethe ^{een vromen} heemans dood geven, tot dat
ook de laatste stierf, maar hij werd het wreelyk on-
oek hem in zee te bejane, dus bleef hij met die dode
samen op zijn vlak totdat hij gered werd. Mil had
slechts drauwonden op zijn hande en gezicht, dus
lichaamsdele die onbedekt waren gebleven.

Wat want Firuz gelede, hebbe met die drauwonden
in zee te maethe springen. Utkindelyk werd hij toch
door Erolman's boot opgehouden, daar raakte hij bewuste.
Soos en stierf. Hij kreeg een heemansgraf die hij altyd
had geprepareert tot alle graven.

Het was heel typisch dat ik op die dag de wreelyke
signe van mijn leven had beleefd. De dag dat Firuz
sneuvelde zal ik nooit vergeten, want het was niet dat
ook ik die signe had ondergaan. Firuz, mijn lieve traer
nooit hadden we niet elkaar gekibbelde of zelfs ritte
behevichte, een kind af aan hante me niet elkaar
spelen en kabbelen. Veleer een keer was hij veront-
waardigt dat ik niet mee uit rilde gaan met
oude vrienden die uit Batavia kwamen en mij uit vraggen
maar omdat Bai met T. B. C. in het stekel huis lay
en ik niet ^{dat} Oekje Winkelman al van vraggen, kon me niet heel
jong waren, verliest op me was, dan gaen je toch niet faine

met zijn vriend? Ernie vond het raars, het lag
 aan mijn houding dat Oetje niet toe kon ver bij te
 gaan. Maar toch, omdat ik niet dat goede zo jaag,
 was er dan nog niet teg, sien, dat kon ik niet!
 Wat hebben we hem gemist. Voora Orna Malie was
 er kapti van. Nimm liene room, re vriendely, en thudie
 aardig, hij gaf re hele salaris aan Mams, die re niet
 melde aan hem want hij anders toch ook niet om
 rich honden, wond re, maar we too, dan want
 ik ja toch als ik maar de beiscoop wil of re, submissie
 Ernie dan hij was eigenlijk ^{alleg} haar diefting geweest,
 al ^{vroeger} toen hij beukhelies ontsteking kreeg en op den dood
 lag te wankelen voordat hij geopperd werd, ^{toen} voorvalde
 re al dat re hem moest verliezen, want helaas Orna
 Malie was mediamisch aangelegd. Dit werd ontdekt
 toen we nog boord ware van onze reis naar Holland,
 daar was ook Mams die kon sommdie dan seansen deed
 en hij rochi Mams mit, omdat hij ha voelen dat
 re daar geschikt oor was. Hij melde niet haar door
 de hele wereld reise en re kon sabbete geld verdienen
 rei hij tegen Paps. maar re volda niet kon die prespa
 Orna ^{moeder} held rovel van haar jonge en inderdand die
 was hij ook, maar soms velden we dat we dus eigenlijk
 niet veel oor Orna Malie hebikunden als re de
 hele tijd bleef kreure. Elke dag hulle re een i mag
 vrey tot i avonds lui. Het was niet om aan te kon
 want il stiep de hele bekking naare haar in het
 zelfde bed. Elke suik sneek door mij heen en ik nam
 me voor dat il nooit re son huile, als mij dat een
 non overhomen. Een heel maelghe belofte, maar ik
 mij ^{aan} probeerde te houden kon ny diezelfde lied over.
 Swan Trouweus niet alleen door Mams had ik ny
 datzelfde vorgenomen. Bij de dood van Bernje Sontag
 de jonge van Touke Mome en Om Ernie Sontag wasser een

wreldij gille, op de borst slaan uit pure ellende
en raspen en gille. Dat wilde ik nooit van m'
leue held ik me voor en toen was ik natuurlijk
10 jr oud. Later ging mij na, de verandering bij tante
Maue was via de dood van Bernice en Oude Maue via
het sneuvelen van Kruis, toen begon de 20 transpactie
van het geloof te doen, daar naar hoop troost te zoeken.
Die hoop tot haar laatste snik het verlies van Kruis,
mijn lieue broer, niet kunnen weerstaan. Hadde we dat
maar begrepen, we konden er nooit over praten, zelfs de 10 jr
van Kruis diep verstoppt. Van Oude, wat richy toch.
Ik denk dat ze ook als "Markelaarsker" in de Skend is,
want wie ze niet heeft voor haar geloof? Wat is het
leerlyk te weten, dat ze nu de Kruisige Kruis en Vrede heeft.
maar wat moet ze mens soms lijden om dat te krijgen.

Ecky is nog steeds een lieue vriend van ons. Elk jaar
op die een van de wreldij stuy zal hij ons of wij hem een
opbelle. We haeren niet eens te zeggen waarvoor we bidden
dat miste we immers al. Wat heeft ook Ecky geleden, het
is gewoon ongelooflyk dat hij, toen hij van bord uit het
brandende schip in zee sprong een doorwerking verpleegde.
hij richt had die niet durfde springen. Hij bemoeide haar en
die haar zijn hand maar te blijven vasthouden wanneer
ze zouden springen. Met 2 knieën, hand in hand, sprong
ze dus in zee, ze hovenen in een draai halve kerkelie, werden
meer gesogen en hovenen aan de andere kant van het schip,
meer springende hi over ely, nog steeds hand in hand.
Daar werden ze gered en honden in de reddingsboot blyven
die belaa overvol werd. Godoende kon Kruis er niet meer
lij, want dan ronden die Timorese amok maken. Volgens
zij is het dus niet voor die Kruis blind was geworden
want dan had hij Ecky's naam toch niet kunnen roepen?
Dat hebben wij Ecky nooit durven zeggen, ook niet toen we
van hem een lijst hebben waarin stond dat Kruis blind was
geworden

Wat is het soms moeilijk om de waarheid onder de
 ogen te zien. We worden het immers nooit kunnen verweten.
 Ik denk dat te ehy daardoor ook een te kortzichte indring
 heeft gehad want het is een brave gevoelige man met verstandige
 principes. Dit jaar heb ik heel een dueren reisje
 dat alles dergevee ren rij naam je bekoft bent gepoch
 naar je gevoel. Een lecht brood of leuer gesejd geestelike
 ontelbrah bij mij en rei geemotioneerd dat er niet te ver-
 geven was want het was een buitengewone gebeurtenis
 onder psychische dwang. Toen heb ik naar niet meer gesejd
 en rei: "Natuurlijk te ehy. Het was immers oorlog? Ook
 andere vreselijke dingen heeft hij moeten mee maken. Het
 zijn gedwingen se beje ^{en draagen} heel erg vond hij het dat bij een paar
 Engelse vrouwen die gevangne raken in Lige gepoch niet heeft
 kunnen helpen. Zijn patrouille kwam te luac, vlak voor
 zijn ogen shake de gappen de vrouwen met hun bapomst
 overhoop en een Indische vrouw werd door meaden gesejd.
 Ik wilde vragen of het voor of na de intenering was
 maar omdat hij zo diep gesehokt was, hield ik in mond.
 Toch vind ik het niet kloppen, in die lijst die hij had op-
 gesteld stond dat te ruste blind was geworden, maar hoe
 kon hij dan te ehy's naam geroepen hebben, zoals Grolman
 het om verheld had? Na, na, hoe kon dat? "?? maar het
 is een blifft onredelijke jeugd vriend. Door liefen leed is
 hij niet ons samengaan. Wat zijn ro' in leue vried te hebben.
 Met ro' vried was Felix Mathison. Ook met hem
 hebben me zijn dazje gehad. Op verjaardag, pichuck's
 gewone dazje was hij erbij. Ik wist dat hij erg op
 me gesteld was en dat miste hij ook van mij. Ik was
 zo vreselijk, vreselijk en behulpzaam. Althij had hij
 zijn mondharmonica op sak, een vreselijk deuntje. Het
 althij bij hem dor. De mondharmonica, wat een leue

instrument was dat. De handig klein, je kon het gewoon
in je broekzak stoppen en het leek of je er heel ordent-
lijk je had. Ik herinner me nog goed, een ronde met
in alle naar de Jaarboeken gaan. Dat was vlak bij
ons, een paar minuten lopen. Maar Ervate was er
niet geweest. Met een van zijn verrassing gericht
sprakende tegen mijn bed. Dat moest dus zijn, want
Ervate was niet kleinserig. Maar Papp kon het niet
hebben dat zijn non ne in het. Dage he krochelen
hij vond het maar kleinserig, een Nicotje vond het
hem. Wat een tijdje heeft hij daar gehad. Ik hoorde
Papp vertellen en lichte. Het bleek dat Ervate een
ernstige bihobolierontsteking had opgelopen en op de
dood lag, want in die tijd was dat een zaak van leven
of dood. Dat bleek uiteindelijk ook zo. Dr. Overman
vond thuisarts die zijn gelukkig direct op zijn gebaar
hadde, liet hem onmiddellijk in het ziekenhuis opnemen.
Er was nog iets achtergebleven maar door zijn woord
gedreven, moesten de Chirurgen de operatie stoppen. De tijd
ronn mit watten wijze had die non verlopen. En inter-
dand. Na ongeveer een jaar wachten, brak het alles
rondom zijn operatie wond uit, met een kracht die tot
het hemelbed reikte, sprong de wond open; die wond
was niet open open gelaten voor deze mogelijkheid dat
kinderen de Chirurgen al wouwen. Het stonk vreselijk, met
een stelletje, dode ratte die in het ware gelegd, gaven
een geelgekleurde blubber ether was dat allemaal. Hedwig
kreeft de wond al tijd verroze. Totdat het helemaal
leker was. Ervate was toen zo mager als een kat, maar
gelukkig was hij oversterk, dank zij de leestruan en
Circumalpine en millkrane hals die hij trouw stelde bij
Hedwig en zichzelf was leestruan stelde een voor brame

in drie bedrijven. Er werden pepermintjes uitgedaald
 lekker dingetje, 3x om de ^{perant 1 die} poel in het midden
 van de eetkamer stond in Geendrey Dore, enfin,
 ik wil maar zeggen het ging bij ons niet zo gemakkelijk
 als ^{by Ernest} die soms vlak voor onze ogen de leestroman bejel
 met een bevreemde blik in zijn ogen, stond oftewel likte
 Ernest had dus een stevige ondergrond. Goddank!
 Oh wonder het erg lang voordat hij te gebel de oude was.
 Wat een pretstake dat hij onthuts zijn melkverruim
 toch nog kind H.B.S. haalde. De vrienden hadden hem
 de lessen bijgebracht zodat hij ze niet hoeft te maken
 Paul, Eddy, Felix, Eddy de Pese, allemaal hebben ze
 meegelopen. Felix was altijd de vrolijke noot, hij was
 de Clown in onze vriendenkring. Net als Ernest kon hij
 zo grappig met de tuch komen. Ook Ernest had zo een
 pretprogramma. Bep. Robinson noemde hem altijd:
 "De Clown". Was een lieve vriende kring hadde we,
 we konden op elkaar bouwen. Als ik denk aan
 Felix lieve broos woorden: "Wat kan ik u voor u doen,
 Meron Bete?" vroeg hij bevegen toe bij Manis ze
 verdrietig bij Ernest bedrog, die woorden kan ik nooit
 vergeet. Jammer dat hij later zo'n geringe kruk kreeg,
 maar ik denk dat hij het in zijn jeugd medelijde heeft ge-
 had. Zijn vader overleed toen hij nog maar klein was.
 zijn moeder bleef achter met 7 kinderen, 6 dochters en
 Felix als zoon, de jongste. Hij werd rakauwlyk door 7 vrouwen
 bemoeid en omdat hij keelverschone pijpbeurt had,
 bleef hij als een meent door het leven gaan, tot dat hij
 er genoeg van kreeg. Toch bleef hij een vriend van ons
 tot het einde van zijn leven.

Er was een tijd onze lieve vrienden met die kerstke,

ontberogde tijd ons voorgegaan. Ook had de Neve. We
stonden sprakeloos aan de van mijn eigen doekten op
zijn begrafenis hoorden, dat hij nooit over ons had
gesproken. Hoe was dat nou mogelijk. Hij was eigenlijk
nog een mef van Baet. Dat hadden de Notabene pas
ontdekt, een veel voordat hij naar Nederland was
vertrokken om zijn verdere studie. Hij was nog een
rouw van een nicht van Mary Schaffer. Notabene
hadden ze jaren met elkaar op de U.S. gezeten en pas
op 1. Januari ontdekt ^{met alleen} ^{maar resp. familie} ^{later} ^{willt}
van rich horen, ofseben me hadden gekocht dat het
was na worden met hem en Tante bed. Hij kwam
wel direct bij ons aan toe Baet ten belte in Seimpost
duin. Ook later op een avond, ^{na Baet's dood} ongeveer 11 uur, stont
hij voor mijn neus in de Marconistone. Hij had in
jongste rouw met verlon. Later hoorden wij dat het een
zelfmoord was. Hij was ^{was} ^{op} ^{en} ^{al} ^{hij} ^{de} ^{al} ^{de} ^{gl} ^{de}
Eddy en zijn vrouw hadden het alhij te druk. Eddy's
vrouw was een soort melbaarder en Eddy was alhij
kerig geld te verdienen om de loekkeners die hij later
lijke miste te vergaren. Hij was verbaasd dat de
foto's van Baet en Gussie ho in de kamer had hangen.
Bij hun thuis was het taboe over de rouw te spreken,
dat staan foto's te hebben in de kamer. Kaosien!
Ik denk dat hij diep ongelukkig is geweest, ondanks zijn
rykdom. Niemand kon van zijn rijkdomen vermoeden dat
hij zo rijk was. Hij liep erbij... ach, ach, zijn witte overbened
waren verre van wit en de boode gerafeld, soms mankerd
er zelfs een knopje aan. Op 1. mekend lagen er slecht en
paar witte broden op tafel met witte saiker. Dat was ten
weekend maaltijd. Te druk, te druk! Lees maar eens in de
Bijbel bij Spreuken "Daar wordt je rijper van. Rehodam
niet nooit zeggen. Geluk." Lees maar in Spreuken en ook
verloren idelen!

Rijkdom is meestal het gevolg van gierigheid en
 gierigheid is het ruckel van het hant ^{besliss} met van de Here;
 maar van de boze en dat is afgespen. Het miste jelle
 met die, maar het staat ook in de Bijbel 1 Timotheüs vs. 5.
 en Lucas 2 vs. 15 maakt II voor de gierigheid en Colossium 3:5
 er zal bedriest nog meer daarvoor staan. Dus kinderen,
 pas op voor het ruckel! Er zijn nog meer van zulke lessen
 die zijn van toepassing op vossellen die ik meegemaakt heb.
 We gingen weer met 12 allen leuk piekieren. Het zal
 niet meer Dags waken alle zijn geweest. Prachtige plekken
 had je daar. Dat moest verduwd worden, vande we.
 We hadden al een paar foto's gemaakt van Heintje ^{himmes}
 het lichtvoetel vroeg om nog een paar te maken. Het
 gemakkelijke riep hij: "Govi maar!" Er werd toen naar
 hem op zijn verrock, gevord. Maar wat gebeurde er?
 Heintje liet het voetel vallen. Ogen schijnlijk maakten
 er niets aan, maar toen de films ontwikkeld werden
 bleek het dat er een karri in de lens zat. Stijgik
 wie zal dat betalen? Heintje werd ter verantwoording
 geroepen, maar ach, hij had er niet gedaan hoor! "Miskien
 zat er al van tevoren een karri in?" Het voetel was
 van Bone, de verloofde van Puck, gelukkig had hij
 "of jentje spat" want hij merkte op Ponder als meth.
 lang kundig of roeter. Versleut hon, niemand had er
 gedaan, maar daar riet niet een karri in die er voor
 van tevoren geweest was "Wat een boef dat Bone het re
 sportief opnam. Bone was ook een aardige man. Hij was
 gek op Puck, die hij van haar 3de jaar af al had ge-
 kend en geknuffeld. "Wookje", riet hij tegen Oma Petts,
 "Puck is voor mij. Bewaar je haar voor mij. Een van
 de mobilisatie ^{lieft} ~~grijpt~~ re rick verlossen. Wij vonden het
 belachelijk, want Puck was maar net Prestie. Het

Kon toch niet? Maar het kon wel. De verlossing ging
door. Puck werd schandelijk door hem verwend, ze
hoefde maar te kloppen en ze kreeg het. De gekste dingen
zoh toe ze een "two seater" vroeg kreeg ze het. Wilde
ze later een groter auto, geen bezwaar. Ze kreeg elke
wat haar hartje begeerde. Was het een wonder dat ze
zijn verwend kind werd. Het zijn immers sterke beene
die ze wullen kunnen verdragen. De oorlog brak uit.
Trouw of niet trouw? Ik weet niet meer precies
hoe het begon is maar ze kochten een prachtig lang
Linnenshoort. Ik denk dat 't niet doorging, omdat
hij ergens op stel een sprong maakte verrekke. Hij
kwam in Linn om, had nog bij de aanleg van de
spoorbaan gewerkt. Perme Puck, weg was haar verwinning.
De wed. van Bon verafgoot, dat is het juiste woord.
Hoe maet het leen naar begin gevallen zijn. Buit met
haar meer ondanks haar egoïsme dan zijn outste rusten
Dit. Dat was een heel eigenaardige figuur. Ik word haar
erg lief. Haar lust en haar leen was eten, en nogmaals
eten. Een dag van bevoor kon ze al dromen over wat
ze morgen konden eten. Samen met Madge, dat ze al
bepraktiseerde. Van Madge kon ik 't begrijpen. Ze ging
immers nooit meer uit. Thuis hoor! De merde ditte
en ditte. Deely had een verbeterde liefde de het morgen
dat ze te wachten tot Koo. Haar geliefde woort
ging. Uit haar raam kon ze precies zijn auto woort
rijden, zijn hand ging onhoor en weg was hij en die
haar dag was meer goed. De Madge kwam bij van de
andere kant, hetzelfde verhaal, zijn hand onhoor
het groet en weg was hij. Pel, ach, ach, maar na de
oorlog werd hij naar Nederland samen met zijn trouw

(11)

Wat was ik blij voor haar toen Peter Lherre buygter
konink kwam. Ze zag de opfleuren. Ze had een foto laten
maken, ze was onherkenbaar door het Grote Geduld.
Ze kwam bij ons in wonen aan de Mangaluan.
waar Paulus werd geboren. Ze heeft me nooit eens
geholpen. Pauze, hoe kon dat? "Ach, zei Boes
Lacornick "Ho is De toek?" Ja, zo was ze. Ze
had zo haar drome gehad. Een huisje, dicht bij de
molens en koetjes in de wei. Ze heeft het allemaal
gehad, maar ze maecte ook werken als een paard
Vele grote waken met maecte ze rollen van achter
in de kunn tot de vrucht auto. Kanna. Haar
ideaal was eens zo slank als Puck te worden, die
slank als een den was. Van alles heeft ze geprobeert
Pruden die gevaerlijk ware wouk op eens had ze een
schief gezicht, maar ze soerd slanker. Een witte
jurk wilde ze graag dragen. Wit. Dat moakte die
en dus milde ze, als ze magerder kon zij, dat graag
een witte jurk dragen. Die witte jurk heeft ze
eindelijk eens kunnen dragen, maar helaas, het was op
haar spere geslagen. Wankelend te strampelde ze
van muur tot muur, van staal tot staal, maar ze
was slank geworden. Een loera voor de Kanna.

Ook Maatje S. was ro-
milielig geval. Vooral
Mams vond haar doodsielig. Ze schrok toen ze
daar voor het eerst op bezoek kwam, geen gortje
of vitrages, geen leuke dingetjes hier en
daar, maar Oma wist er wel raad op. Ze ging
met Plesier naar diverse venduties en kon daar
leuke gordijnen etc. goedkoop op de koop tikken.
Ze kon het niet zeggen dat er daar zo armoedigheid
was als je Baet zag en meemaakte. Die was zo
royaal alsof n' anders betrefte was. Dat kwam
doordat Paatje S. hem rijkelijk nabedeelde. Baet had
altijd centjes op rek. en was royaal tot en met. Ze
ken ik dat gebaar, door en door? Paatje hoort hem
gewoon met geld om royaal hij niet vergeet wens.
Het was eigenlijk doodsielig. Ik moet zeggen dat
Tante Nihe - de vrouw waarmee hij samen leefde -
erg ijverig was. Ze hadde hondende kippen en eenden
de dieren werden verhoede en van tijd tot tijd haantje
ze hadde een grote tuin die ook was opbraecht.
en ik moet zeggen dat ze er altijd gesoyneerd
uit zag, in tegenstelling met Maatje die altijd
naar sambel zoreng rook.

Elke maand als Paaty langs kwam om 'n
 alimentatie ^{te} brengen, hielde se tranen met
 kanten en ook Paaty was dan aangeslagen. Maar
 wat deed je erheen? Na een jaar wilde hij op
 hangende poosjes ^{hield} bij Maaty, maar die had
 haar broes en weigerde pertinent, al brak haar hart.
 Ze had zo haar adviseurs gebaat die haar voor
 hielden nooit te scheiden want dan zou de Paaty's
 pernicie en die was behoorlijk! - misken en dat zou toch
 jammer zijn? Toen Maaty naar Holland verbrok,
 reisde ze heel chique in de klasse bij de Willemkoning.
 Ze had nog wat ferbe voor haar gemaakt en
 een winterjasje - toenwilde ze dachten dat dit wel
 geschikt was voor de winter. De heb nooit geboren
 hoe ik meer viel of regen viel. Ze meet alles dat ik
 in de romen en revers ^{ponai} de hele post regel verrasselijk
 van Ruud had ingevonden. Hoe heb ik dat toch
 gedaan? dat mag ik me tot me toe af! Enfin,
 ik is nooit ontdekt bij de Douane. Goed te.

Arme Maatje! Alle liefde die ze had gaf ze aan Puck, haar
jongste kind. Godoenda werd Puck natuurlijk behoorlijk ver-
wend en dan kwam Boer erbij die bij Maatje als kostganger
woonde, geen wonder dat ze zo verwend werd. Jaen ik droe
mijn linnelij bij Maatje aan de Tiberian kwam te woen
merkte ik Puck's tegenwoordigheid geduchte. Daerfeste me
en kleinwerde me rodra se maar kon. Op een dag, toen we
alleen waren zei Maatje verdregh tegen mij: "Derk niet
dat Maatje er mee eens is dat Puck so tegen je doet." "Derk
se kon niet tegen haar op, dat had ik allang gemerkt.
Puck kon nog eens het eekte leven proove. Dat kon se ook."

Wat kon je afdwalen als je aan het vertellen bent.
Jering naar de vrolijke N.B.S. jaren. Wat waren ze toch
spannend. Tussen de lessen door zag je zoveel vriedgen
staan, die je leuk vond en je voelde wel dezelfde dat
ook zij je veel mochten. Wat was ik verliefd op Boer
Gerverdineh. Hij was so onbereikbaar ver van me, een dool
aan vele meisjes. Hij kon geweldig dansen en toen hij op
een Ternesias-fuij een demonstratie gaf met Deetz, Heiliger
steeg zijn roem ten top. He behaef alles op in mijn rebod
roosba rools: "Boer liefje tegen mij gelache." "allerlei
ovrin dinge die voor mij voor die tijd, belangrijk ware.
Om andere jongens gaf ik niet. He sekte er eentje met
en die maeré aan mij drome voldoen. Totdat Boer in

mijn leven kwam. We danste voor het eerst op die
 school vijf. Het ~~bed~~^{deed} met roedel. Ik vond het
 veel geweldiger dan ik door Ernest Coorde ben dan
 werd gevraagd. Hij was een N.B.S. er maar kwam trouw
 op ^{te} feestjes. Hij danste geweldig, maar toen hij met mij
 sprak, viel ik flauw van de fete lucht die uit zijn
 mond walde. Dat had onderbussen ontdekten dat
 ik het niet van Ernest was, want hij was mij stiekem
 achter ^{na} gereden. Prout sloot hij zijn dekap met Ernest,
 kwam rogevend vragen wat voor proefwerk ze hadden
 of wat voor tussje maar ook. Hij werd een trouwe
 bezoeker. Ook Edy de Neve, Henk Peissner, ^{Beetje Deby} Peter M.
 Eddy kwam af en toe van toe grote verontwaardiging en
 de Jan Apontowel, die van de voetbal woonden en toe
 hoor verontwaardiging altijd ^{lij ons} hele ritzen met Jelen te
 de mijn rug, ze kon niet nalaten iets tegen Mans te
 zeggen: "Kunt ik de jongens niet verbieden zo hun
 hof te verdoen, terwijl ze nog ~~de~~ hun examens moeten
 doen?" Ik deed niet die ik hoor nog om die studeerde
 jongens was, maar omdat Coas 3 dochters moet een
 beroep kiezen van die luchtartige jongens! Later probeerde ze
 hun ^{of} niet te nodigen op een verjaardag, maar dat was iets om niet te doen.

Over hem gesproken, we hebben er niet veel van gehad,
meestal kleine reizen, & zoals de Jan. Portuweit
met hem 3 dochters en een zoon. Die zoon hebben we
hier in den Hong ontmoet in het Congresgebouw. Ik moet
zeggen dat hij aller aardigste voor ons was. En ront
eens? Zijn moeder zijn heel beherd, misschien zelfs
beroemd geworden als een ^{danier} reuk krio. En zijn heel veel
plak gemaakt en ze waren echt steeg gaed. 'Wie heeft
dat nu kunnen denken. Het meeste Contact hadden we
met de Jan. Verdoorn waarom Duche en vriendin werd
In de oorlog nam ze op bezoek home bij Thelma. We witten
niet wat we ragen. De diep over stont, in pontificaal.
Mooie lange jark, verknoppen etc. Later bleek het dat ze
heel erg met haar zelf ingenome was. Kastian! Of was
het door een religieus roman die ze met een gekroude
man had. Tante Ueda heeft nog als postillon d'amoer
gespeeld, want "hij" vestte op haar hantoor en Opeus...
was hij weg? Maar Nederland verstrakken met hem
eigen vrouw die plots int het kamp eerste als ver-
meis te, maar later spring leved terug was geboren.
Wel rielig von Duche hoor, want ze kreeg daardoor
een behoorlyke he. Aan haar had ik een fraellich
Chinnes kappelked megegeve met geheel gebordurede
Tante Ueda docht dat ze alleen de sercetten had

had meegegeven en ze schreef haar bedankje aan mij.
 Garen en jare erua vroy ik haar heel ^{verwonderd} verschuldigd.
 Waarom heb jij nooit dat mooie Chinese tafelkleed
 op je tafel? "Tante bed stond natuurlijk pas, de
 mist niet beter of Guebe had alleen de servetten
 van mij meegegeven. ~~Daar ga je met je goed gedrag.~~ ^{Waar bestaat het?}
 Opeens begreep me haar vreemd gedrag. Nadat ik ^{hem}
 hier over en meer ongeroche hadden, lieg ik plotseling
 en telefoontje van haar en een boze stem kloek in
 mijn oren: "Ik wil niets meer met jou en je rusta
 te maken hebben!" Pats, baem, de telefoor op de hoak.
 Daar ga je met je goed gedrag. Waar had ik dat
 nu van verdienst? Ik was haar notabene altijd
 zo dankbaar geweest dat ze me clandestien extra melk,
 boter of boteremelk had gegeven van de B.M.C.
 (Bandanysche Melk Centrale) weekte. Het kan verboden he.
 Heel priest kwam ze om het heen. Haar broer vond
 haar na 4/dagen pas dood in de W.C. en stierben dat
 ze dood. Heel reelig. Hij had ook een prieste bij kade
 gehouden, zij had met gemak haar en a G.B.C. geboden
 rager goed mit, maar had ze nog meer gemeld. Ik was

op 1 April jaig geweest dat kan ik nooit vergeten,
want elke leerling werd door Gisolf, de Directeur
van de A.B.S. altijd gefeliciteerd. Bij de ^{bij de schoolbel}ingang ^{vroedde}
hij haar op en iedereen hoorde hem haar feliciteren.
Gisolf had een gebengun als een ijzeren pot, van
elke leerling wist hij naar de verjaardag. Is dat
niet ~~de~~ knap met al die honderden verjaardagen?

Maar nooit heeft hij geweten dat Paet op een zekere
dag met ~~de~~ een paar vrienden de schoolbel gegapt had
en nog vrolijk verstoppt. Ik weet niet niet of die bel
nog ooit op 'n plaats is gekomen. Stoupe he! Die Paet ook!

O ja, een voor de familie Verdoren kwam een Wolbar,
familie daar wonen. De een nog blonder dan de andere.
Knap, de jongste had beeldige blonde krulletjes, maar als
ze naar riekjes was dan was dat haar bijna sluit.
Vreemd he! Helas kwam ze al gauw in de internering
kamp, een mijneer ^{doorma} ^{merom} van de kinderen. Omdat ze
vertrokken kwam ze met een paar ijzere Arunks bij ons: of
we zo vriendelijk wilden zijn die voor her te bewaren?
Natuurlijk wilden we dat, beloofden we gul. Maar er zat
toch iets gevaarlijks in? Natuurlijk niet, was het rappe
antwoord. O, wat een jobberobben! Toen het spannend
werd en de Jap ons waarschuwde niet van geintementen
in ons bezit mochte hebben, wapens, militaire kleding
of zo, want dat mocht beslist niet. Bedwige kwam op
het idee haer dit meer eens dringend werd verrocht om

Toch maar die koffers te openen. Niemans ging over
 de koffers gebogen haalden we er van allerlei uit: o.a.
 een grote militaire verrekijker, messen, prachtig onder,
 goed met 24 stuks van alles en nog wat. We hebben op
 laatste van de oorlog een spel eruit gehaald voor eigen gebruik.
 Mag toch? want we velden ons eigentijk gebomen door
 de verboden waar. Toen de oorlog voorbij was, stopte er
 een truck voor ons huis. Een blonde jongen in wie we
 later een van de kroontjes van Denker hebben, vroeg ons of
 wij de spullen mocht ophalen. En hij had een papieren
 in zijn hand met onze / of hem naam erop. Nooit hebben
 we er een bedankje voor gegeven. Het goed! Lecker, dat
 we dat spel ondergaed hebben gebonden hebben en dat
 andere spel. Omdat is is welk loon, hadden we
 notabene klappen ^{of erger} voor hem krijgen 'Bah!'

Terug naar de H.B.S. Ayjam. Eigenlijk waren we de Centra
 jenen van je leeren. Jammer dat die rot-praefwerken er waren.
 Vooral toe Boet ging werken was het maaijje. Wij wilden
 niet gaan en dan had ik juist een maaijje praefwerk en
 natuurlijk koos ik voor Boet. Hij was het die te mij
 leende de natuur lief te hebben. De verrubbelijke boducht
 diep in je neusgaten op te smiven, de mooie roos op
 en ondergang te bewonderen. Overal gingen we naar
 toe. Alles op de fiets. Het genulligje verover dat

je je kon in denken. Het bracht ons ooraal. Het makke-
lijst gingen we naar het ^{Oranje} Dierenpark. Het lag prachtig
en er waren Dierenpark met heuse wilde dieren, waar
van de andere kant een prachtig park met een vijver.
erin. Hansje Bester was er als kleine fouze naar toe ge-
gaan en behede thuis de vijver ooraal voorzag. Dat vond
ik erg knap voor een jongste van 4 of 5 jr. oud; maar hij is
ook de artiest van uit onze familie geboort.
Dat park dat niet was. Daar verbleef Bester me voor het
eerst van de bloeme en de lichte. Ik maecte wel lachen
of ik dat al niet wist? maar ik liet hem in die
Groete woen. Maecte hij eens weten dat ik vaak
shilletje's Paps baech las die hij uit de bibliothek
haalde. Op een dag viel ik door de maand, roddende
begreep Bester dat dat raekte meiske wel eens meer kon
weten dan hij vermoedde. Het was voor de spoorweg-
te krein kwam eraan en de bouwe gingen langzaam
voor omme ogen dieht. Dat vond ik jammer want ik
milde juist vlyg naar Paps Baroe gaan. Kinderen met
Daddeballetje, "wie Bester ~~verwond~~ halmerend hege me-
O'ke Snolleballetje", grapte ik kenny want ik dacht
dat ik ook een doodgevoon hooswoordje was. Bester's
ogen volder hynen uit in kassen, want ik had het
sheichard geregd, met roveel meuten om me heen. Wat
hebben me ^{er} later om gelachen, vooral hoe ik hem be-
kende dat ik veel ^{van} Paps bliothek baech las!
raen kwam de aap uit de mouw! Wat is de verduf-
periode toch een enige tijd. Alles was prachtig en vrolijk

In die tijd. Maar helaas, aan alles komt een eind. Ook aan deze zorgeloze periode. Met Proui nedag 30 April '40 kwam we eerst niet geheel toe. Samen we op het idee om de kamer te veranderen. De ene grote kamer werd overgebouwd, maar een andere kant of zelf maar een andere kamer. Alles verliep prima onder we. De volgende dag kwam Baet weer, hij zag wit bleekjes en vertelde rij dat hij behoeft wit bloed op gaf als hij haastte of kuchte of ro maar ineens. "Wat schiet heb je verbeeld, offerde te ruste nog" gisteren bij het verspreiden van de kate? " Alles was mageljk. We gaven hem honing dat nu beslist goed rij voor de longen wisten wij, maar niets hielp. Integendeel, het werd erger. Dan maar naar de dokter. Dr. Tumbalaha, de oude, vertrouwde huisarts kwam direct en adviseerde "in bed blijven!" De volgende dag was het nog niet over, erger nog, er was meer bloed dan voorheen. Dan maar naar het Meibekhuis. Daar kreeg Baet te horen dat er J. B. C. was; 3 maanden later, was het voor schrift van Dr. Wisse, de longarts. Wisten wij dat het zo lang zou duren? Neen, dat wisten we niet en gelukkig maar, want probeer maar aan een liefderijk jongeman die bloekte van energie en hoopvolle verwachting, dat

het zal meer dan een jaar kuren dan worden. Na 3 maanden kuren kreeg Baai de eerste operatie, pneumo-
tomie heette ik, geloof ik. Helaas, te mislukte. Verder kuren
was het voorschijft. Baai was wanhopig, zijn hele
aankomstplannen liepen bepletter. Hij wist dat ik hem
trouw ~~en~~ kon blijven, want dat hadden we elkaar
beloofd tot dat een van ons beiden overtuigd kon zijn.
Hij koos met pure wanhoop voor het laatste. Ik wist
van niet, ook al vond ik het wel vreemd dat hij altijd
een verpleegster, Stella ^{tegal} gebeten, bij hem in de buurt was.
Later hoorde ik dat het reeds thuis bij Madrij was ge-
komen, maar niemand durfde mij dat te vertellen.

Grindelijk na een jaar kuren kreeg hij de grote operatie
"Eenkele pleuraal" heette dat geloof ik. Het was bontige
voor goed geslond en Baai werd het paradespaar
van Dr. Wisse. ~~De~~ Hij was de eerste die deze grote
operatie had overleefd, de 3 vorig voorgaande patiënten
waren gestorven, al hoewel de operatie goed gelukt was.
Hij vertelde me dat hij ondanks de nodige infecties
om hem te verdoven voor de operatie, heel wild op
die infecties reageerde. Vier verpleegsters hielden
hem amper aan, tot dat ze hem moesten vastbinden
do wild ging hij te heer. ~~Hij~~ Nadat hij uit de ver-
eose kwam, sprong hij uit bed en sprong op de vloer

in de hoop dat hij een zekere blaedspruwing kon krijgen en kon sterven, want hij hoopte in wanhoop dat hij nu nog kon blijven leven en hij was me immers ontroms geweest. Ontroms" was in die dagen niet het vryen van de bekekenis. die het nu heeft. Alles was veel strenger dan tegenwoordig. Moene was al bindend en vooral als je het niet voorde had bevestigd. Hoe moest hij het mij zeggen en hoe kon mijn rechte zijn? Hij was als de dood mij te verliezen. Na ongeveer 3 maanden hield hij het niet meer uit en moest het mij bekenen. Ik was kapot van verdriet. Ik kan het niet begrijpen: Baetie die mij ontroms was geworden! Dat kon niet! Dat mocht toch niet? Baetie moest thuis rustig blijven. Kuren - anders kwam ik elke dag een aan, waar nu bleef ik mez. Ik moest dit stil verwerken. Bij Poel kon ik mijn verdriet kwijt, samen hebben we gebeden en gebeden. Poel was het die me erop gewezen had Baetie trouw te moeten blijven, deze ziekte had hij toch zelf niet gewild? Er waren nogal vrienden die het geloofd hadden dat Baetie T.B.C. had gekregen. dan zou Poel toch niet nu T.B. -lijder trouw te zijn. De toekouste was toch immers verheven? want T.B.C. was in die tijd een heel gevaarlijke ziekte, die niet

haaré nooit, te geneere had was? Daarom had
Baet deze ruwe, onmogelijke operatie verkoren
boven een langdurig keere, die eindelijk kon bij
haaré zonder geneering. Dan liever die operatie, waarvan
je dan meer alles kon doen. En dat heeft hij dan
ook gedaan, niet alleen de vuerproef als politiek
gebangene in de gedangene, maar ook het jage,
transpireren, water eerder van, heeft hij later meer
volop kunnen doen. Niets voortbrei, dan wente hij
niet zelf maar dood.

Het was niet Kerstmis of Oude Nieuws dat de
vergeving kwam. We hadden gewed dat ik een heel
groot glas wijn in een bing van leeg drinken. En
dat deed ik! Met wanhoop en doodsdrift dronk
ik dat grote glas in een bing leeg al liep ik rood
aan en zag ik grae en geel voor mijn ogen. Val uit.
daging heb ik Baet triomphantelyk aan, waar hij
zag ook de wanhoop in mijn ogen. Hij kon het niet
langer weerstaan, hij kwam mij in zijn armen en
huste me hartstochtelyk te ^{en flinders, ontwaart, of jukie, niet of jukie!} ~~ste~~ en hield me vast
nodat ik niet kon wegreunen. Trouwers, dat kon
ik misschien niet eens want die mij - had me
grogge" gemanté en misschien door ik is niet eens
want ik hield toch van hen! Ondanks alles?

(18)

1) Borneo: goudmijnen
2) Kaye vergraving
3) motorspuis mege-
slend. politie

Daarna was het nog hechter dan vaak. Of
nee, nog geen 100 to! Na had gewone Wraak
te nemen en als ik hem niet beviel, dan kon ik
voor goed weg gaan uit zijn leen. Enus dan ik
hem die Ontroms bekoord rekken! Op een bijel,
dat ik het wilde. O. no! dus op mijn tijd en
lij heeft het geenen, toen ik een geschikt slachtoffer
vond, was hij mijn prooi, want daar had ik jaren en
jaren op gewacht, dat verjaard gewoon met. Nooit,
dan maet je maar ^{een promissie} meer beloven, loventje! loventje!
Na het noodraketje kuren maet Baet meer naar
Kamboor. Welkas, hij moete niet meer op t station werke
^{als} ~~voor~~ Stationschef, daarvoor was hij afgekend tot zijn
groot verdriet. Nu maete hij achter het bureau op het
Hoofdbureau zitten. Dat was eigenlijk niet voor hem,
stel nitte achter de schijf was voor hem een
verochilking, maar gelukkig door zijn inbelligentie
leerde hij ^{alle grondig} alle regels uit zijn hoofd en hij wiste de
ook hoe te passen! Hij stond helaas nog op hetzelfde
salaris als toen hij in opleiding was voor Stationschef.
En toen kwam de oorlog. Geen promoties meer, alles
meer stopgezet. Papp had Baetji voorgehouden dat hij

pas mocht bronzen op een salaris van f 250. - dat vond
Paps een goed begin en Boek stond nog steeds op f 75. - per
maand. De Gans kwam de mannen in de kanten
ook Paps. Kansvankelijk leek het erop dat hij bij G. & P. T. T.
door kon blijven werken, want hij was daar onmisbaar.
Opeens werd hij opgeroepen! Wat een schrik! want toe
onze grote afschrik kwam hij na 3 dagen terug.
Onherkenbaar! Wat was er gebeurd? Het werden onder,
vraagd en maesten ^{daarna} met perstij graspietjes uit trekken
in de gloeiende rook. Het is nu een wonder dat hij geen
sonnettek had opgelopen. Wat moorddadig! Kouders loed
waren in de brandende rook. Zijn hoofd was dermate
opgezwollen dat hij viltied als een clownskledji
op het kopje van zijn hoofd zweefde. Wat was ik ver-
ontwaardigd en boos op die rot gaffe! Goddank
dat Paps meer begreep. Helaas, na een paar maanden
kwam de definitieve oproep. Wij voelden dat het dit keer
menens was. Ik kan me zijn vertrek niet eens meer
herinneren, zo onverschillig leek het. Paps weg, krusse
al lang weg en we wisten niet eens waarheen. Hij was
nog voor ik laatste bij tante Leida gekomen en had een
brieftje voor ons geschreeven. Hij schreef daar merkwor-
dige woorden op, niet alsof hij al voor voelde dat hij nooit
meer terug kon komen. We gaan dus verlaten, ik ben

(19) Nic 19^A + 19^B

bang dat ik er niet leed te kom! "Hoe waar
vonden woorden blijven, hij snuvelde voor God en
Vaderland zoals hij dat ook Baet op het balkon had
gereg. Je krijg er kippel van. Had hij zijn snuvelen
al voorvael en Mann ook? Wat overij! Die rot
oorlog, alles heeft die kapot gemaakt, ons hele leven
werd draak, veranderd. Rot Jappen!
Van trouwen kwam dus voorlopig niets. De Jap gaf steeds
strengere bevelen. Neh, ach, dat me i toch allemaal ge-
loofde hebben die ingenieuze propaganda: de Jap ha niet
schiet, hij heeft veel te korte armen. Hij ha niet hard lopen,
hij heeft veel te korte benen. Hij ha niet goed zien, hij heeft
schere ogen en niet alles duist, hij schiet altijd mis!
Kamp niet geloven. Wat waren zij goedgelovige, makkelijk
voort te liegen. Neh, ach, ach! Wat zijn wij lelijk beedgenome!
Ik weet niet hoe i begonnen was, maar Baet had in
het Verno. Als ik daar toevallig aan kwam waren er
altijd wat vrienden op bezoek, voor Glen Miller / Plate
of Vega Lynn etc. Ja, de honden mij van alles wij? maar
noch ik vermoede toch niet. Verret was iets heel nieuw
daar hadden me nooit eerder van gehoord. Ter was ook
een blonde jongen bij, hij was blond maar had wel
Galongon 3 - dus een Indo waarschijnlijk. Hij was matroos
gewees i een onderreboot. De boot had eens een
incident gehad, onder water. Het kwam niet meer naar

boven. Die waren allemaal doodsbang. Heloas
ben ik vergeten hoe ze later gered werden. Deze
jongeman werd later op Butjal ^{ik weet niet meer hoe hij heet} gefusileerd. Zijn
naam staat in het verspreid boekje waar ook Boei in
staat en Johnny 'la Duz' it. Die Johnny zag ik daar
ook een paar maal, maar ik weet nog niet wat voor
rol hij later aan speelde. Hij zag er eigenlijk wel sym-
patiek uit, ach, een mens die is moeilijk te doorgronden
en ook te verspellen. Gelukkig maar! Hij kwam heel
naak bij Boei, noemde kinder de handen hem ook
goed en blafte ze niet meer als hij ^{lang} kwam, maar
kuispelsbaarten ^{hem} vriendelyk bij zijn komst ^{hermuut, hwarre}. Het kon
het gebeuren dat hij plotseling op Boei's kamer stond,
kennde Boei - Hong v. Moerkeke en paar revolvers aan
het controleeren waren. „Don't worry“, zei hij genoot-
spellend, ik heb niets gezien hoor. en daarbij was de
naak afgedaan, tot dat, „...“! Ik zelf had het ook
druk op kontoor, hadde me vaak h. B. D. verheugingen.
We hadde eigenlijk wel plezier, een paar Duitse meisjes
o. a. tilly Gohr, later trouwde ze met Frans J. de van, dan
Eotje Duer, Juffrouw Berger die aan het hoofd
van haar Afdeling Comptabiliteit stond en een paar
Indonesische meisjes. Wat waren we nog kinderen
we hadde nog nooit een bombardement meegemaakt,
alleen van horen zeggen hoe vreselyk ^{be-} angstig het was.

(19 de
Vervolg.)

F. Dore Broer 'de Heze' had voor mij een bittere ramp.
Want wat was er gebeurd? De familie Kumeij woonde
naast ons - familie van de Mr. Dupont - de vrolijke
kassier van Station Bandung. Hij was een echte grappig-
maker, altijd stond hij klaar met een grappie en een praatje.
Het drong niet eens tot me door dat hij op een gegeven
moment of in baasie mij voorbij liep of het konverse
had besorgd met te hebben. Later kwam het helaas verhoor
eruit. Ik vermoedde mij ervan Broer 'de Heze' oangegeven
^{te hebben} dat, dus verraden van de Jap dat hij een ongedoke uitbroos
was. Natuurlijk was ik met stontheid geslagen. Het
deed mi pijn. Wat had ik met hem uit te staan,
waarom ran ik te gedraan hebben, ik kende hem immers
naauwelyks? "Ja," werd mij geantwoord, op de dag dat
hij van de Kewpie Jay was opgepakt had ik ^{Luif} hard
gelachen. Hei, ik was stonverbaasd. Ik herinnerde me
dat Hedwig en ik op ons raankonij ladder gestaan
om een glimaffe te sien van wat er naast ons altemaal
gebeurde. We hoorden ruide stemmen van de Jap, slaan
en gillen en kermen van pijn. We ^{begrepen} wisten dat de Jap
meer berij was. Telkens doken we weg, bang om gerien
te worden op te raankonij. Nemand werd al schoppend en
slaand weggebracht. Later begrepen ^{we} dat ik die Broer 'de Heze'

geweeré moeré rj. Opeens ging ons ee licht op! Onze
Beo die vlak naast het huis van de buren stond, had
een heel repertoire. Hij kon ^{precies} perfect onze stemmen ^{nabootsen} nabootsen
dan weer de bode commandere de stem van Paps: „Ernst
kom hier!” dan meer recht roepend „Roekoe, Roekoe”,
op de een of andere manier wilde hij niet „Piekie zeggen”.
Hele deuntjes van de militaire kon hij perfect naspelen
want de 15de bataljon was niet ver van ons verwijderd.
Heel grappig dat hij de roeping „ajam” ^{precies} na kon doen en
Tjang hien die toen bij ons was ^{meer} lelyk voor de gek
gehouden door rj: „Tabi rja, ajam gemaakt!” „Tida”
antwoordde Tjang dan „kida maach!” dan meer het „Tabi
rja, ajam gemaakt!” Tjang werd er ongeduldig van en
nogmaals blonk dan hoar ongetuigd, saedah bilang,
kida maach!” Wat een plezier hadden wij eron.
Moor dik nabootsen ^{van} op het verheerde moment, Jan
Beo sprokchtig „ha, ha, ha!” lachte, werd Praes goduechi
door de gap onder handen genomen. Wat een oersdyf misverken
was dat. Ooh heel draevig dat. Ernst kom hier!” ooh na rj
snevelen merklonk. Het was niet om van te hooren.
Kassian von Mams die hee altijd geve eten maeré geve,
hij andere pilte hij venging. Raar heere! In de lerochtig
hadden me geve gela om ^{dat} vruchten + tjabé merak so kon te
geve. Trassie moeké j; nooit geve slechtis tjabé + rjri
was rj merv en natuurly vruchten. Al hadden me

(196)

pisang bomen en een papaja boom in de tuin, ik denk
dat die door ons grebig werden opgepeurd en Leo
kreeg wat afdankbrieven en ^{met} ook de vruchtjes van de
cherry boom. Ik denk dat hij van ondervoeding is
gekomen. # We hebben hen op mij van de tuin, diebt bij
mij hok en de papaja boom begraven. Een paar dagen
later kwam onze hond Rinny met 11 geraakte aandruiven,
die had ze ijverig uit de grond opgegraven. Kassen om
die kleine botten en beentjes met wat aerdjes voor je ogen
te zien. Maar ja, oorlog is oorlog en wij lusten hok ook
papaja en pisang?